

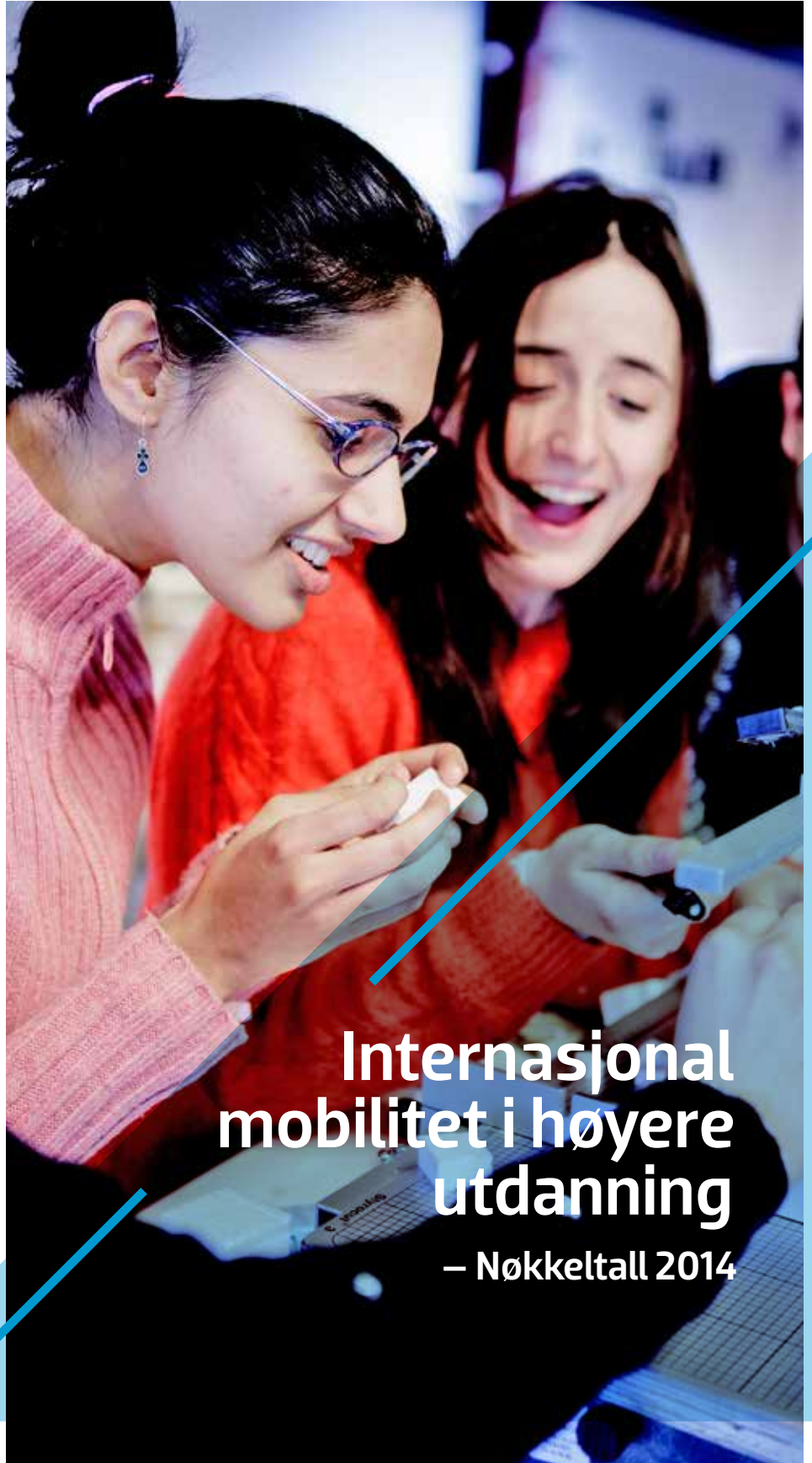
01/2015

Studenter fra Norge til utlandet. Hovedtrekk:
Tallene for 2013-14 viser at veksten i antall

gradstudenter til utlandet fortsetter å stige,
og at Storbritannia er det klart største

reisemålet. Antall utreisende delstudenter
går noe ned.

Mobilitet

**Internasjonal
mobilitet i høyere
utdanning**
– Nøkkeltall 2014

Studentmobilitet 2014: status og utviklingstrekk

I denne rapporten har SIU samlet nøkkelinformasjon om studentmobilitet til og fra Norge i 2014.

Statistikk og data fra Statens lånekasse for utdanning, Database for høyere utdanning og fra SIUs programforvaltning gir til sammen et viktig overblikk over status og utviklingstrekk.

Tidligere har SIU gitt ut en felles mobilitetsrapport for grunnopplæring og høyere utdanning. For 2014 har vi valgt å skille mellom utdanningsnivåene for å nå bedre ut til de respektive målgruppene.

Denne rapporten tar for seg høyere utdanning. Mobilitetstall for grunnopplæringen vil bli presentert separat.

Mer utfyllende og detaljert statistikk er tilgjengelig på SIUs nettsider:

www.siu.no/data

Utgiver / Senter for
internasjonalisering av utdanning

Ansvarlig redaktør / Kjell G. Pettersen

Utarbeidet av / Arne Haugen,
Stig H. Pedersen

Produksjon / Bodoni AS

Opplag / 500

ISBN 978-82-93017-46-2 (trykt utgave)
ISBN 978-82-93017-47-9 (web-utgave)

Rapporten kan lastes
ned på www.siu.no

Studenter fra Norge til utlandet

Flere gradsstudenter – færre delstudenter

Etter flere år med betydelig vekst i antallet studenter som har reist ut av Norge, har økningen de siste par årene flatet ut. For delstudenter viser tallene for 2013–2014 for første gang på mange år en nedgang. Antall gradsstudenter har derimot fortsatt å vokse, om enn i lavere takt enn i de foregående årene.

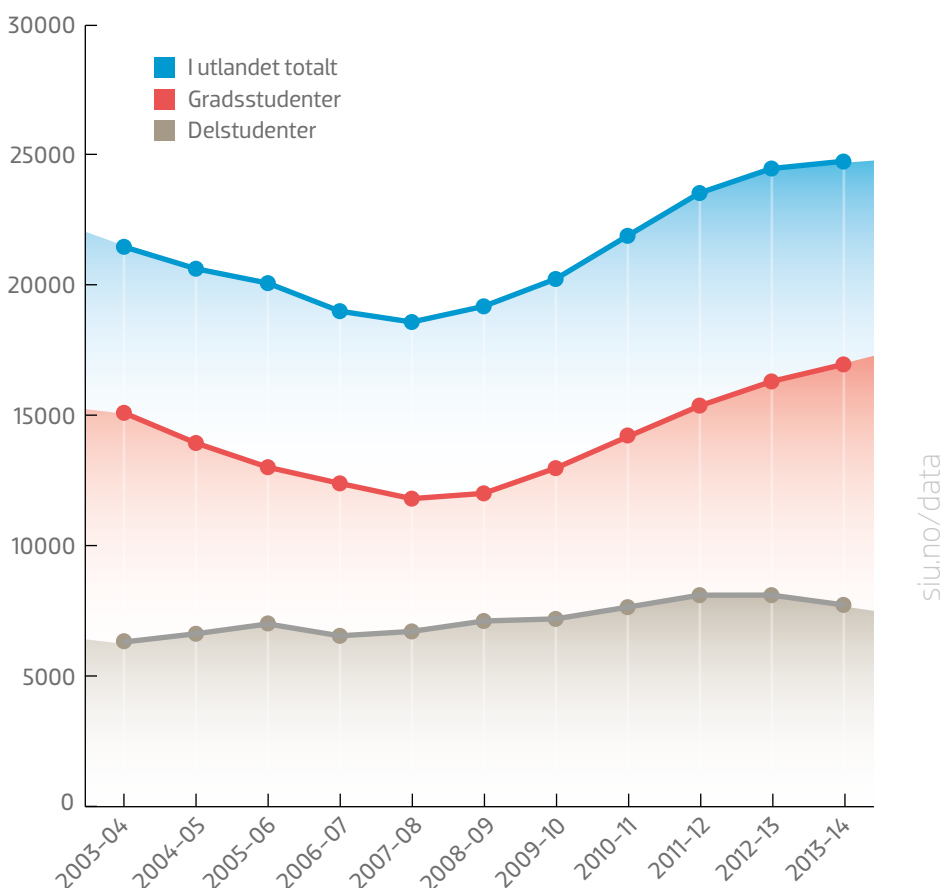
For utreisende studenter er utviklingen ulik situasjonen da stortingsmeldingen om internasjonalisering ble lagt frem i 2009. Den gang hadde tallet på utreisende gradsstudenter fra Norge falt over flere år, mens antall delstudenter viste en viss stigning over tid. Opprinnelig var gradsstudier den dominerende formen for mobilitet, men utviklingen i årene etter 2000 gjorde at de to formene for studentmobilitet nærmet seg hverandre i volum. De siste fem årene har trenden altså snudd. Gradsmobiliteten har igjen vokst kraftig, og som følge av at tallet på utreisende delstudenter i samme periode har flatet ut og siste år sunket, er det på ny gradsstudentene som særlig preger den norske utmobiliteten. Utviklingen representerer en utfordring for norske kunnskapspolitiske mål som vektlegger utveksling som et viktig internasjonaliseringsstiltak.

Stadig flere til Storbritannia

Det er særlig Storbritannia som har fått flere norske gradsstudenter. Landet står for 30 prosent av norsk gradsmobilitet. Det har også vært en sterk vekst til USA siste fem år. Utover dette ser vi en jevn vekst til flere land i Sentral- og Øst-Europa, som er reisemål for mange norske studenter innenfor medisin eller andre helsefag. Polen har lenge vært det viktigste enkeltlandet med over 1 000 norske studenter årlig siden 2009–2010, men de siste årene har Ungarn, Slovakia og til dels Tsjekkia blitt stadig mer populære studieland for norske studenter.

Utenom de engelskspråklige utdanningsnasjonene og landene som tilbyr helsefaglig utdanning, er Danmark og deretter Sverige fortsatt viktige reisemål for

FIGUR 1: Norske studenter i utlandet 2003/04 – 2013/14.

Kilde: Lånekassen.

TABELL 1: Norske studenter i utlandet, viktigste destinasjonsland, 2013–2014.

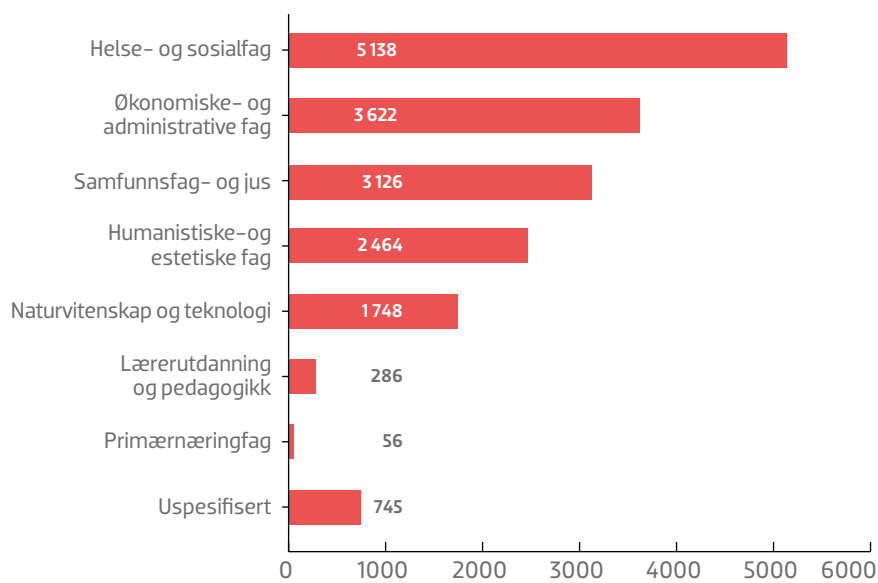
Gradsstudenter		Delstudenter	
Storbritannia	5 023	USA	1 452
Danmark	2 816	Australia	765
USA	1 834	Storbritannia	513
Polen	1 530	Tanzania	442
Australia	1 083	Frankrike	281
Ungarn	863	Tyskland	280
Sverige	673	Danmark	263
Slovakia	538	Sør-Afrika	227
Nederland	385	Spania	218
Tsjekkia	350	Canada	194

Kilde: Lånekassen.

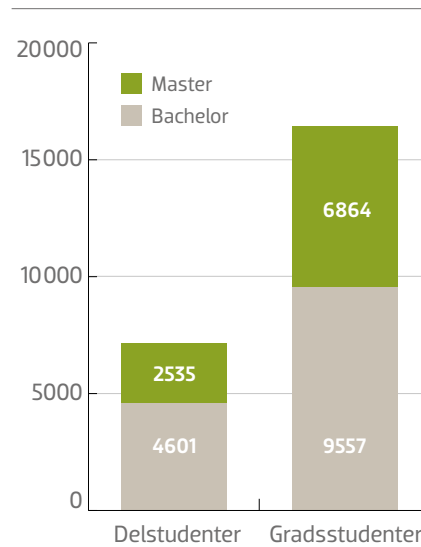
Foto: Ingvild Festevoll/Mellen

FIGUR 2: Norske gradsstudenter i utlandet 2013–2014 etter fagområde.

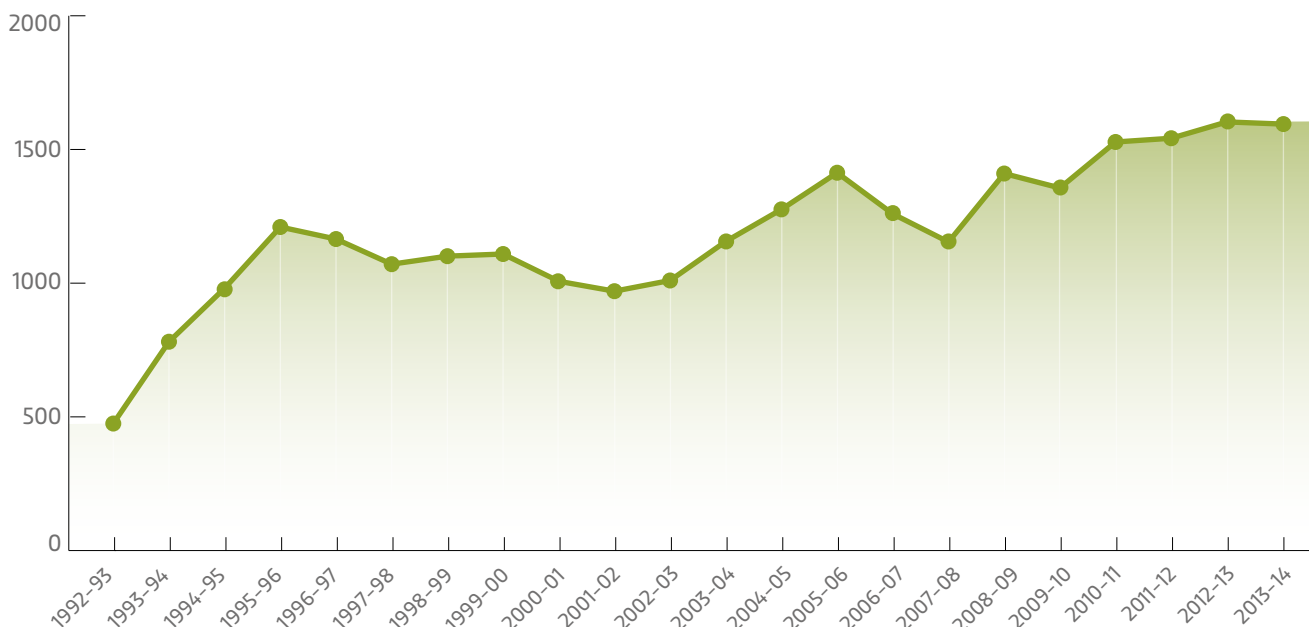
Kilde: Lånecassen.

FIGUR 3: Norske studenter i utlandet etter utdanningsnivå 2013–2014.

Kilde: Lånecassen.

FIGUR 4: Norske Erasmusstudenter i utlandet 1992/93 – 2013-14.

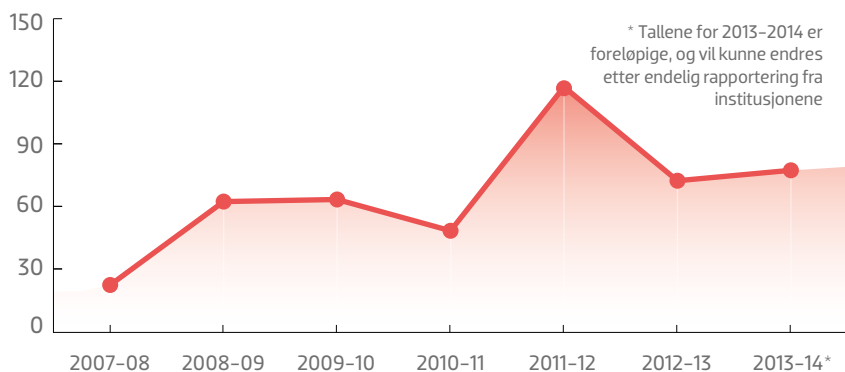
Kilder: DBH og SIU.

norske gradsstudenter. Handelshøyskolen i København har alene nær 750 norske studenter.

I tråd med satsingen på økt samarbeid med Nord-Amerika har USA de siste ti årene vokst kraftig som reisemål for norske delstudenter, og er i dag det desidert mest brukte studielandet. Som tidligere dominerer de engelskspråklige landene oversikten over delstudentenes reisemål. Nedgangen i tallet på delstudenter er relativt jevnt fordelt mellom landene. Unntaket er Kina, som hadde en spesielt kraftig nedgang fra 2012–2013. Den sterke nedgangen gjelder for delstudenter og ikke for utvekslingsstudenter der utenlandsoppholdet er organisert gjennom samarbeidsavtaler mellom institusjoner.

Helse- og sosialfag er det største fagområdet blant de norske gradsstudentene i utlandet. Mer enn 3100 norske medisinstudenter var i 2013–2014 registrert ved utenlandske læresteder, de aller fleste i Sentral- og Øst-Europa. Også økonomiske og administrative fag er svært populære blant utreisende gradsstudenter.

FIGUR 5: Norske studenter på praksismobilitet gjennom Erasmus

Kilde: SIU.

Mastergradsstudenter noe mer mobile

Stortingsmeldingen fra 2009 om internasjonalisering av utdanning slo fast at mastergradsnivået skulle prioriteres. Finansieringen av utenlandsstudier for norske studenter har en svak favorisering av studenter på mastergrad. Lånekassens statistikker viser imidlertid at forholdet

mellom bachelor- og masternivå blant gradsstudentene holder seg stabilt over tid.

I statistikken for 2013–2014 er snaut 40 prosent av gradsstudentene ute registrert på mastergradsnivå og i overkant av 60 prosent på bachelorgrad. Den høye mastergradsandelen skyldes imidlertid

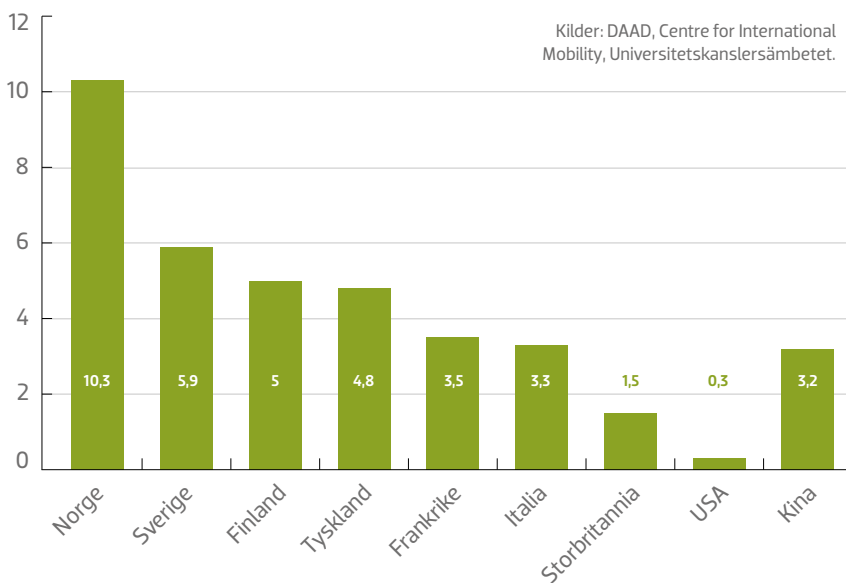
siu.no/data

DEFINISJONER

Gradsstudenter (internasjonale)	Studenter som tar hele utdanningen eller en grad i utlandet uavhengig av nivå (bachelor, master eller ph.d.)
Delstudenter	Studenter på studieopphold i utlandet der oppholdet inngår som del av en norsk grad
Uttekslingsstudenter	Norske og utenlandske delstudenter hvor studieoppholdet i utlandet gjennomføres på bakgrunn av samarbeidsavtaler eller gjennom bestemte utvekslings- og utdanningsprogrammer

FIGUR 6: Utenlandsstudenter som andel av studentbefolkningen i hjemlandet.

langt på vei de mange medisinstudentene som følger integrerte løp og dermed registreres på mastergradsnivå. Om disse holdes utenfor, blir bachelor-andelen om lag 70 prosent. Til sammenlikning er 82 prosent av studentene ved norske læresteder registrert på bachelornivå, om integrerte studier og profesjonsstudier holdes utenom.

Erasmus - Nye muligheter med Erasmus+

Erasmus-programmet har gjennom mange år vært viktig for internasjonalisering av norsk høyere utdanning. Fremfor alt har programmet hatt svært stor betydning for tilstrømmingen av utenlandske studenter til Norge. Blant annet som følge av generelle støtteordninger i studiefinansieringen har norske studenter bedre muligheter

enn europeiske studenter flest til å reise på studieopphold også utenfor Erasmus-landene. Dette bidrar til at Europa relativt sett blir et mindre viktig reisemål for norske delstudenter i utlandet, og til en annen og større geografisk spredning av delstudentene enn i land med mindre generøs finansiering av utenlandsstudier.

Studentmobilitet vil fortsatt å være et viktig mål i Erasmus+. Et nytt element er at det legges sterkere vekt på sammenhengen mellom studentmobilitet og institusjons-samarbeid.

Muligheten for praksisopphold gjennom Erasmus er svært lite brukt av norske studenter og institusjoner. Den prosentvis markante økningen vi så fra 2010–2011 til 2011–2012, har vist seg ikke å fortsette. De siste par årene har tallene ligget i overkant av 100 studenter per år. Dette er i sterk kontrast til Finland, der tallet er godt over 1000 per år, mens Sverige gjør det litt bedre enn Norge både i absolutte og relative størrelser.

Få sender flere studenter til utlandet enn Norge

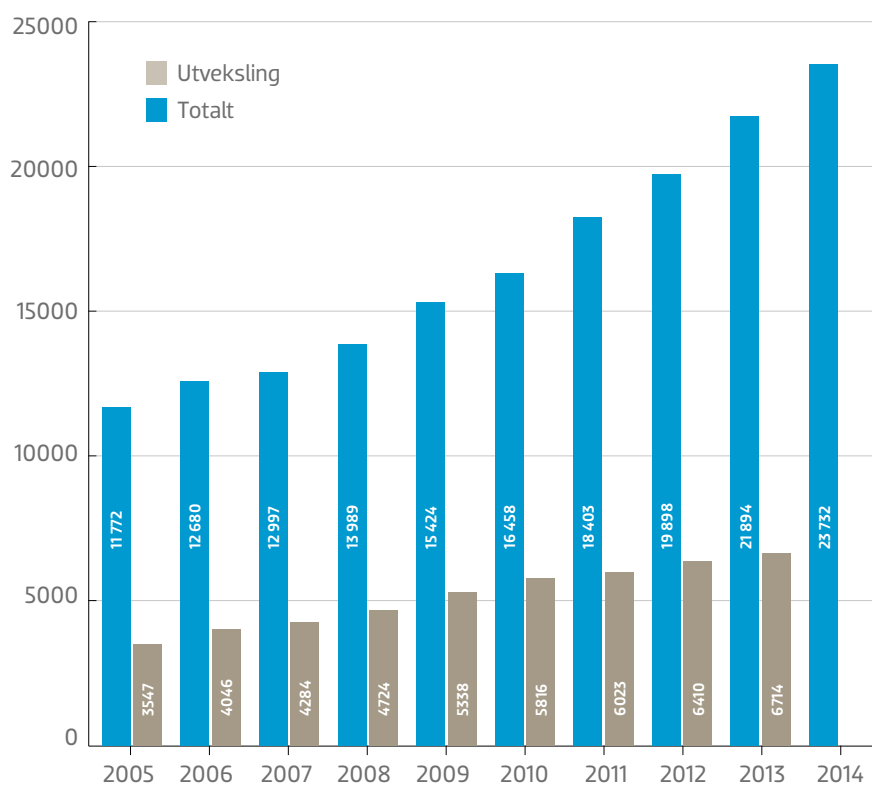
Samlet sett sender Norge mange studenter til utlandet i forhold til folketallet. Utreisende del- og gradsstudenter utgjør til sammen mer enn 10 prosent av antall registrerte studenter i Norge. Internasjonalt er dette et høyt tall. Gode finansieringsmuligheter og tradisjoner for utenlandsstudier er viktige faktorer.

Utenlandske studenter i Norge

Antall utenlandske studenter i Norge fortsatte å øke i studieåret 2013–14. Særlig er tilstrømmingen fra europeiske land sterk, og ikke minst vokser antallet studenter fra nabolandene. To av de største landene i denne sammenheng, Russland og Kina, viser derimot en svak tilbakegang.

FIGUR 7: Utenlandske studenter i Norge 2004–2014. Totalt og utvekslings- og kvotestudenter.

Kilde: DBH.

Tallet på utenlandske statsborgere i norsk høyere utdanning har steget de siste årene, og er mer enn doblet siden 2005. De utenlandske statsborgerne består både av reelt innreisende studenter, og av personer som har kommet

til Norge og har opphold i landet knyttet til andre grunner enn studier.

Både arbeidsinnvandring og andre migrasjonsprosesser har bidratt til veksten i antall utenlandske statsborgere i norsk høyere utdanning. Det kan ikke

slås nøyaktig fast hvor mange av de utenlandske statsborgerne som er innreisende internasjonale studenter, men et klart flertall hører hjemme i denne gruppen.

Europa vokser – tredjeland flater ut

En rekke land i Europa har innført studieavgifter for studenter fra tredjeland, dvs. land utenfor EU/EØS. Dette gjelder også våre naboland Danmark og Sverige. Det har vært knyttet mye spenning til hvordan dette ville påvirke tilstrømmingen av studenter til Norge. Utviklingen siden 2011, året da Sverige innførte studieavgifter, viser en fortsatt betydelig vekst i antall utenlandske studenter. Det er imidlertid først og fremst antall europeiske studenter som øker. I perioden fra 2007 til 2011 var det blant utenlandske studenter omtrent like mange fra EU/EØS som fra tredjeland, og de to gruppene vokste i samme takt. Fra 2011 fortsetter tallet på studenter fra EU/EØS å stige i samme eller noe høyere takt, mens veksten i antall studenter fra tredjeland avtar merkbart.

Russland og Kina er fortsatt blant landene med flest studenter i Norge, men for begge ser vi en svak nedgang siste år. Det er de europeiske landene som vokser. Ikke minst har tallet på studenter fra Danmark steget sterkt de siste årene. Drøyt 300 danske studenter i 2007 har blitt til mer enn 1 000 studenter i 2014. Sverige og Tyskland befester stillingen som de største enkeltlandene, Polen vokser sterkt, og også Frankrike, Spania og Nederland går tydelig frem i 2014.

Per 2014 utgjør naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag de mest populære studieretningene for uten-

TABELL 2: Utenlandske studenter i Norge etter statsborgerskap 2014 og 2013. 15 største senderland. Innreisende utvekslingsstudenter 2013.*

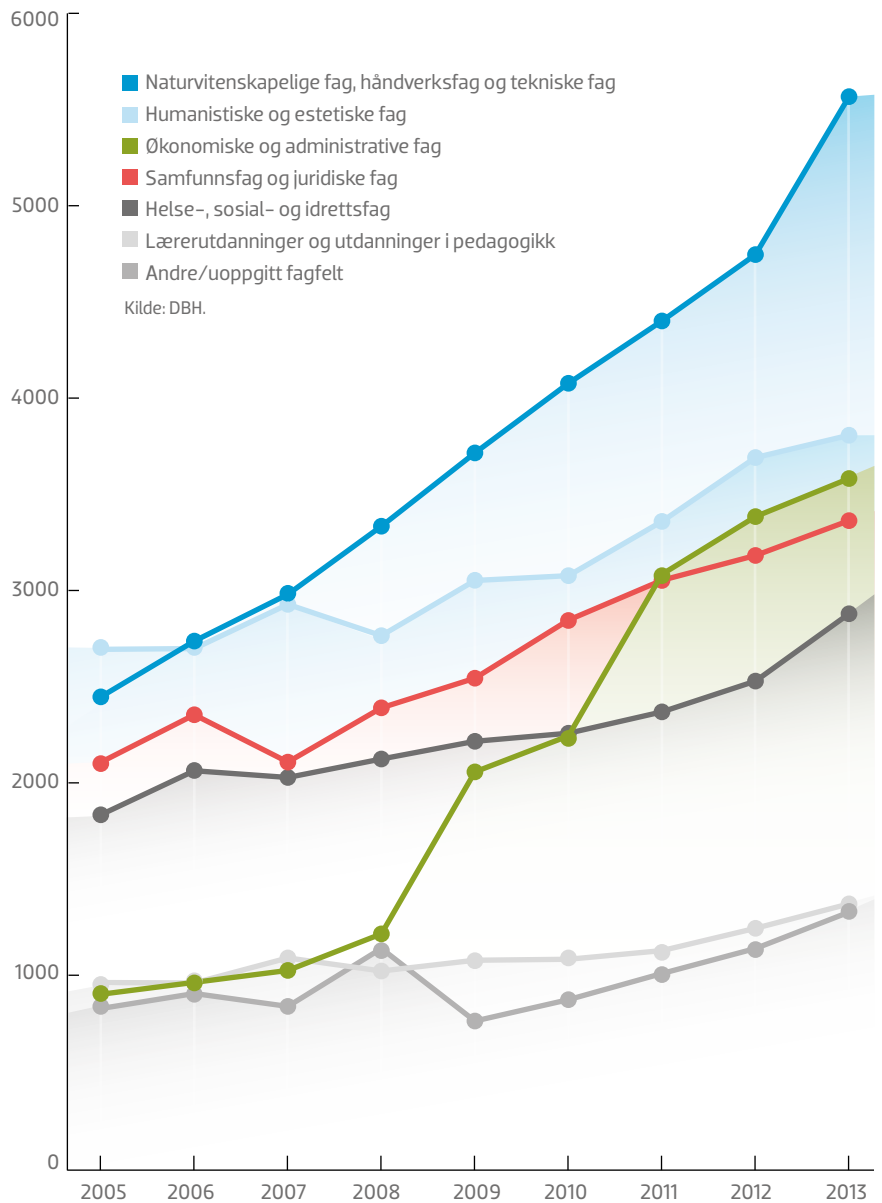
	Totalt 2014	Totalt 2013	Utvexling 2013
Sverige	2245	2002	110
Tyskland	1764	1677	1190
Russland	1477	1588	220
Kina	1063	1080	121
Danmark	1058	869	179
Polen	799	637	163
Frankrike	779	716	769
Spania	594	556	582
Nepal	530	508	48
USA	528	528	194
Nederland	521	464	315
Iran	460	527	3
Finland	411	342	100
Island	410	356	20
Italia	401	345	299

*Utvexlingsstudentene inngår i totaltallet. Antall innreisende utvekslingsstudenter vil være klart våren 2015.

Kilde: DBH. Høstsemesteret.

FIGUR 8: Utenlandske studenter i Norge 2005–2013 fordelt på studium.

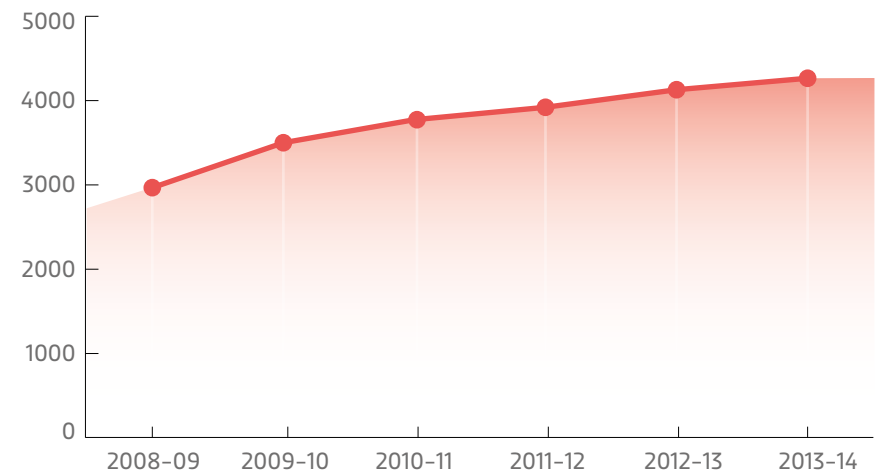
siu.no/data

landske statsborgere ved norske høyere utdanningsinstitusjoner. Det er innenfor disse fagområdene veksten i utenlandske studenter har vært sterkest de siste ti årene.

Utvekslings- og gradsstudenter

Av de snaut 24 000 utenlandske studentene i Norge var i overkant av 7 000 registrert som utvekslingsstudenter. Differansen består trolig i all hovedsak av gradsstudenter. Vi ser klare geografiske mønstre i fordelingen mellom grads- og utvekslingsstudenter. Hovedbildet er at studenter fra nabolandene og noen av de nyere EU-landene i Øst-Europa tar hele utdanningen i Norge (er gradsstudenter), mens studenter fra Vesteuropiske land som Frankrike, Østerrike, Spania og også Tyskland i hovedsak er utvekslingsstudenter.

FIGUR 9: Erasmus-studenter i Norge 2008/09–2013/14.

*Utvekslingsstudentene inngår i totaltallet, og omfatter studenter under kvoteordningen. Tall for utvekslingsstudenter høsten 2014 vil foreligge våren 2015.

Kilde: DBH.

Mobilitet ved norske institusjoner

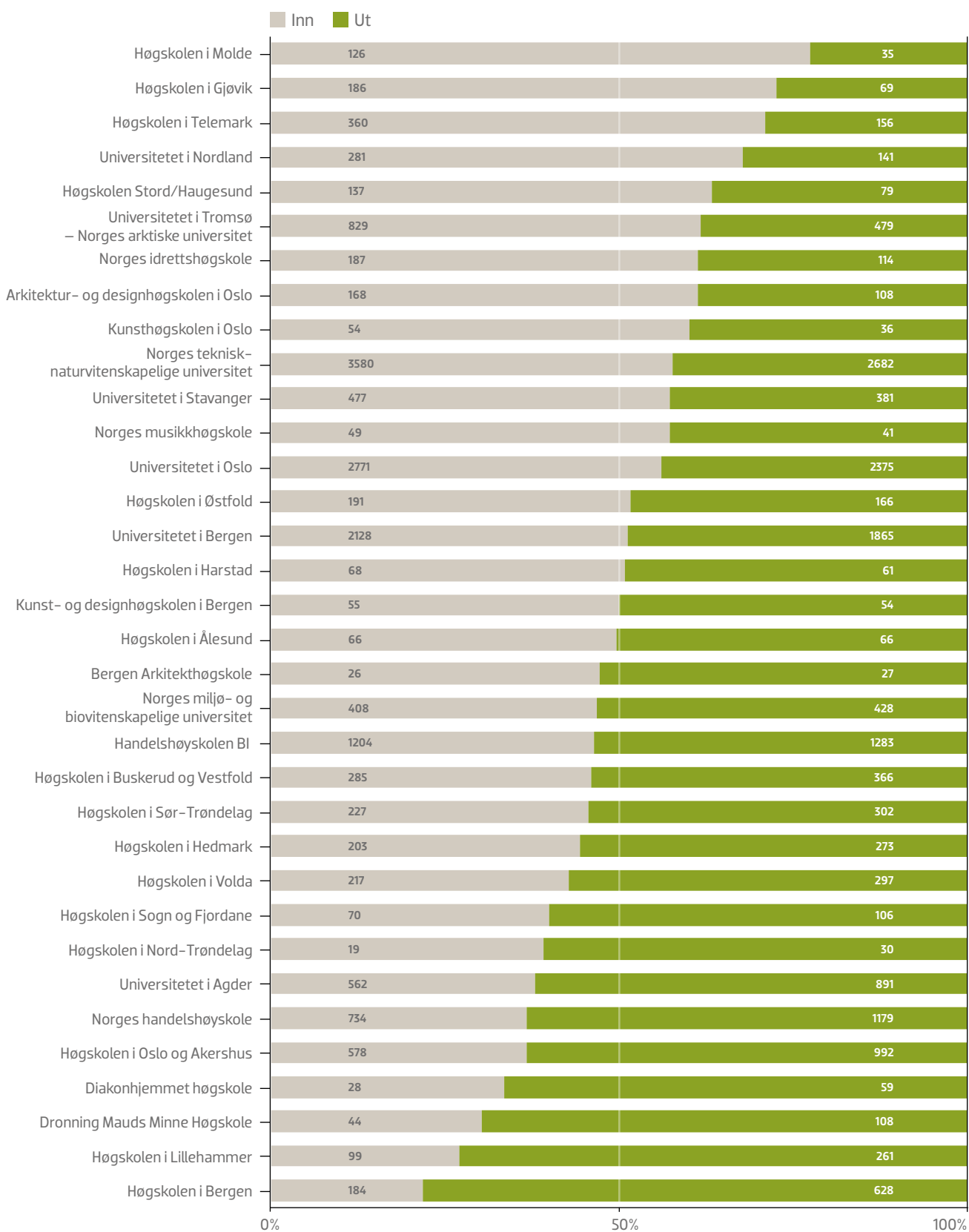
Det er store forskjeller mellom de høyere utdanningsinstitusjonene når det gjelder internasjonale studenter og mobilitet. Det gjelder både andel utenlandske studenter ved institusjonene og forholdet mellom utreisende og innreisende utvekslingsstudenter. Delvis følger forskjellene skillet mellom ulike typer institusjoner, men det er også store ulikheter innad blant de forskjellige institusjonstypene.

TABELL 3: Utenlandske studenter ved norske læresteder. Totalt og som andel av alle studenter. Institusjoner med minst 1000 registrerte studenter.

	Utenlandske studenter	Andel utenlandske
Det teologiske menighetsfakultet	245	20,6 %
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	951	18,2 %
Høgskolen i Narvik	256	16,5 %
Universitetet i Oslo	4058	14,9 %
Norges handelshøgskole	483	14,2 %
Universitetet i Stavanger	1223	12,1 %
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet	1429	11,7 %
Universitetet i Bergen	1724	11,3 %
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	2609	11,1 %
Universitetet i Nordland	566	9,5 %
Handelshøgskolen BI	1888	9,4 %
Høgskolen i Telemark	625	9,0 %
Høgskolen i Oslo og Akershus	1641	8,7 %
Høgskolen i Molde, Vitenskapelig høgskole i logistikk	228	8,2 %
Høgskolen i Buskerud og Vestfold	740	7,8 %
Høgskolen i Harstad	111	7,7 %
Norges idrettshøgskole	100	7,7 %
Høgskolen i Østfold	446	7,6 %
Universitetet i Agder	818	7,4 %
Høgskolen i Ålesund	161	7,2 %
Høgskolen i Gjøvik	226	6,7 %
Diakonhjemmet høgskole	136	6,2 %
Høgskolen i Volda	211	5,7 %
Høgskolen Stord/Haugesund	182	5,6 %
Høgskolen i Hedmark	388	5,0 %
Høgskolen i Nord-Trøndelag	179	4,2 %
Høgskolen i Bergen	312	3,7 %
Høgskolen i Lillehammer	169	3,6 %
Høgskolen i Sør-Trøndelag	305	3,4 %
Høgskolen i Sogn og Fjordane	109	2,8 %
Gjennomsnitt Norge		9,4 %

Kilde: DBH, Hostsemesteret 2014.

FIGUR 10: Balanse mellom inn- og utreisende utvekslingsstudenter ved norske institusjoner 2012–2014 (vår). *

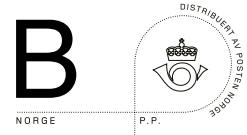

siu.no/data

*Tall for institusjoner som er opprettet gjennom sammenslåinger i løpet av perioden, inneholder tall fra de opprinnelige institusjonene.

Kilde: DBH.

Returadresse:
Postboks 1093
5809 Bergen

**SENTER FOR
INTERNASJONALISERING
AV UTDANNING**

Tlf: 55 30 38 00 / **Faks:** 55 30 38 01
E-post: siu@siu.no

Adresse:
Postboks 1093, 5809 Bergen

Besøksadresse:
Vaskerelven 39, 5014 Bergen

www.siu.no